

Spis treści

Przedmowa	9
CZĘŚĆ I. PLANOWANIE KURSU JĘZYKOWEGO	10
Rozdział 1. Koncepcja kursu językowego	10
Co to znaczy znać język obcy?	10
Profil kursu językowego	13
Rozdział 2. Opracowanie programu nauczania	15
Program i jego rodzaje	15
Cele nauczania	17
Cele nauki szkolnej czyli kwalifikacje kluczowe	17
Cele ogólnowychowawcze w nauce języka obcego	18
Cele językowe	19
Hierarchizacja celów językowych	19
Selekcja materiału językowego	20
Gradacja materiału językowego	21
Zalecenia władz oświatowych a decyzje nauczyciela – wybór programu	21
Program autorski	22
Rozdział 3. Wybór metody nauczania	25
Metody konwencjonalne	25
Metoda bezpośrednia	25
Metoda gramatyczno-tłumaczeniowa	26
Metoda audiolingwalna	27
Metoda kognitywna	28
Metody niekonwencjonalne	29
Metoda reagowania całym ciałem (TPR)	29
Metoda The Silent Way	30
Metoda Counselling Language Learning (CLL)	31
Metoda naturalna	31
Sugestopedia	32
Podejście komunikacyjne	33
Jak wybrać najlepszą metodę?	34
Rozdział 4. Nauczanie w różnych grupach wiekowych	36
Koncepcja kursu językowego a wiek uczniów	36
Planowanie kursu językowego dla dzieci	36
Planowanie kursu językowego dla młodzieży	38
Planowanie kursu językowego dla dorosłych	39
Metody nauczania języka w różnych grupach wiekowych	40
Określanie przedziałów wiekowych	40
Nauczanie dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych	40
Nauczanie starszych dzieci i młodzieży	43
Nauczanie dorosłych	45

Rozdział 5. Wybór materiałów nauczania i pomocy naukowych	47
Rola nauczyciela a funkcja materiałów nauczania	47
Ocena materiałów nauczania	48
Podręczniki kursowe	48
Materiały uzupełniające	55
Książki pomocnicze	56
Ocena ćwiczeń podręcznikowych	57
Wybór pomocy naukowych	59
Kryteria doboru pomocy	59
Wypożyczenie pracowni językowej	61
CZĘŚĆ II. LEKCJA JĘZYKA OBCEGO	63
Rozdział 6. Planowanie lekcji	63
Cele kursu językowego a cele poszczególnych lekcji	63
Przygotowanie konspektu	63
Plan lekcji a jego realizacja. Plan alternatywny	66
Atrakcyjność lekcji	70
Rozdział 7. Lekcja jako nauka komunikacji	73
Jak zbliżyć komunikację w klasie do naturalnej sytuacji komunikacyjnej?	73
Autonomiczne formy pracy sprzyjające naturalnej komunikacji	77
Praca w parach	79
Praca w grupach językowych	79
Płynność a poprawność – stosunek do błędu językowego	83
Język ojczysty a język obcy na lekcji	86
Rozdział 8. Utrzymanie dyscypliny na lekcji	89
Strategie zachowań uczniowskich na lekcji	89
Sposoby podtrzymywania uwagi uczniów	92
Tzw. „reguły gry” jako sposoby zapobiegania konfliktom	93
Techniki utrzymania dyscypliny w klasie	95
Techniki niewerbalne	97
Techniki werbalne związane z tematem lekcji	97
Techniki werbalne związane z zachowaniem uczniów	98
Trudności dyscyplinarne w pracy z uczniami w różnych grupach wieku	99
Trudności w pracy z dziećmi przedszkolnymi i wczesnoszkolnymi	99
Trudności w pracy ze starszymi dziećmi	100
Trudności w pracy z młodzieżą	101
Podsumowanie. Zasady postępowania	103
Rozdział 9. Zachowanie lekcyjne nauczycieli	
a sukces w pracy pedagogicznej	105
Role pełnione przez nauczyciela	105
Style kierowania	106
Strategie nauczycielskie	109

Oczekiwania wobec nauczycieli	112
Cechy i zachowania dobrego nauczyciela	114
Umiejętności interakcyjne	114
Umiejętności pedagogiczne	115
Umiejętności językowe	116
Umiejętności dydaktyczne	116
Zachowania nieobserwowane u dobrych nauczycieli	117
Rozdział 10. Indywidualne cechy uczniów a sukces w nauce języków	118
Różnice środowiskowe	118
Różnice indywidualne	119
Wiek	120
Płeć	121
Inteligencja	122
Lateralizacja	123
Modalność	123
Pamięć	125
Osobowość	126
Ekstrawersja/Introwersja	126
Samoocena	127
Podejmowanie/Niepodejmowanie ryzyka	127
Poziom lęku	128
Motywacja i postawy	128
Style poznawcze i strategie uczenia się	130
Komu się udaje czyli co wiemy o dobrych uczniach?	131
Co wiemy o zasadach pracy z uczniem trudnym?	133
CZĘŚĆ III. TECHNIKI NAUCZANIA	136
A. Nauczanie elementów języka	136
Rozdział 11. Nauczanie wymowy, rytmu i intonacji	136
Rola wymowy, rytmu i intonacji	136
Nauczanie wymowy	138
Rozpoznawanie dźwięków	138
Produkowanie dźwięków	141
Nauczanie akcentu wyrazowego i zdaniowego	143
Nauczanie intonacji	144
Zasady nauczania wymowy, rytmu i intonacji	145
Rozdział 12. Nauczanie pisowni	146
Rola pisowni	146
Techniki nauczania pisowni	147
Gry i zabawy w nauczaniu pisowni	148
Zasady nauczania pisowni	150

Rozdział 13. Nauczanie słownictwa	151
Rola słownictwa	151
Wprowadzanie nowego słownictwa	152
Techniki nauczania słownictwa	155
Utrwalanie nowego słownictwa	156
Powtarzanie słownictwa	158
Ćwiczenia leksykalne związane z tekstem	161
Zasady nauczania słownictwa	163
Rozdział 14. Nauczanie gramatyki	164
Rola gramatyki	164
Prezentacja nowego materiału gramatycznego	165
Utrwalanie nowego materiału gramatycznego	167
Stosowanie nowego materiału gramatycznego w autentycznej komunikacji	171
Zasady nauczania gramatyki	173
B. Nauczanie sprawności receptywnych	174
Rozdział 15. Nauczanie rozumienia ze słuchu	174
Sprawność rozumienia ze słuchu	174
Techniki poprzedzające słuchanie	177
Techniki towarzyszące słuchaniu	180
Techniki następujące po wysłuchaniu tekstu	183
Łączenie sprawności rozumienia ze słuchu z innymi sprawnościami	184
Zasady rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu	186
Rozdział 16. Nauczanie czytania ze zrozumieniem	188
Sprawność czytania ze zrozumieniem	188
Techniki poprzedzające czytanie	190
Techniki towarzyszące czytaniu i następujące po nim	190
Łączenie czytania z innymi sprawnościami językowymi	192
Zasady rozwijania sprawności czytania ze zrozumieniem	194
C. Nauczanie sprawności produktywnych	196
Rozdział 17. Nauczanie mówienia	196
Sprawność mówienia	196
Elicytacja czyli prowokowanie wypowiedzi	197
Obraz jako bodziec	197
Słowo jako bodziec	200
Dźwięk jako bodziec	202
Łączenie sprawności mówienia z innymi sprawnościami	203
Zasady rozwijania sprawności mówienia	204
Rozdział 18. Nauczanie pisania	205
Sprawność pisania	205
Pisanie jako sprawność wspierająca	205
Pisanie jako sprawność samodzielna	207

Łączenie sprawności pisania z innymi sprawnościami	208
Zasady rozwijania sprawności pisania	209
Rozdział 19. Techniki zapewniania naturalności	
komunikacyjnej w nauczaniu	210
Techniki integrowania sprawności	210
Nauczanie interakcji i mediacji	213
Techniki ćwiczeniowe oparte na zasadach	
rządzających autentyczną komunikacją	214
Techniki wykorzystujące zasadę luki informacyjnej	214
Techniki wykorzystujące zasadę niepełnej	
przewidywalności wypowiedzi	217
Techniki wykorzystujące zasadę łączenia komunikacji	
werbalnej i niewerbalnej	219
Techniki wykorzystujące zasadę różnicowania	
wypowiedzi w zależności od sytuacji	221
Techniki wykorzystujące zasadę redundancji	222
Rozdział 20. Wprowadzenie do autonomii ucznia	
w procesie uczenia się	223
Pojęcie autonomii	223
Zalety autonomii	224
Trudności związane z wprowadzeniem autonomii	225
Autonomia w różnych grupach wieku	226
Techniki przygotowania do autonomii i trening strategii uczenia się	228
Wdrażanie do samooceny i oceny wzajemnej	231
CZĘŚĆ IV. OCENA JAKOŚCI PRACY	
NAD JĘZYKIEM I JEJ EFEKTÓW	234
Rozdział 21. Reagowanie na wypowiedź ucznia	
poprawa błędów językowych	234
Sposoby reagowania na wypowiedź ucznia	234
Reagowanie na błędy uczniowskie	235
Rodzaje błędów językowych	235
Kto powinien poprawiać błędy?	237
Kiedy poprawiać błąd?	238
Jak zasygnalizować pojawienie się błędu?	239
Jak poprawiać błąd?	240
Rozdział 22. Testy językowe	242
Testy językowe i ich rodzaje	242
Planowanie testu. Kryteria poprawności testu językowego	244
Trafność testu	244
Rzetelność testu	246
Praktyczność testu	247

Sprawdzanie i ocena wyników testu	247
Pułapki testowania	249
Błędy planowania testu	249
Błędy budowy zadań testowych	250
Błędy w punktowaniu i ocenianiu zadań testowych	250
Rozdział 23. Kontrola wyników nauczania. Wystawianie ocen	252
Funkcje kontroli	252
Typy kontroli	252
Kontrola bieżąca	252
Kontrola okresowa	253
Wystawianie ocen	255
Wystawianie ocen w toku kontroli bieżącej	255
Przeliczanie punktów uzyskanych w teście językowym na oceny	255
Ocenianie wypowiedzi ustnych i pisemnych. Waga błędu językowego	257
Zachowania uczniów i ich pozaszkolna nauka	
a wystawianie ocen	258
Wystawianie ocen semestralnych	259
Ocena opisowa	260
Demonstrowanie umiejętności ucznia. Portfolio językowe	262
Rozdział 24. Ocena i samoocena nauczyciela	263
Do czego dążymy?	263
Jak dbać o własny rozwój zawodowy?	255
Autoobserwacja i refleksja	267
Bibliografia	270